

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Bruntále - pobočka v Krnově rozhodl samosoudkyní Mgr. Evou Daříčkovou ve věci

žalobce: XXX XXX XXX, XXX, XXX, narozený XXX
bytem XXX
zastoupený advokátem XXX XXX XXX
sídlem XXX

proti
žalovaným: 1. XXX XXX, narozená XXX
bytem XXX
2. XXX XXX, narozená XXX
bytem XXX
3. XXX XXX, narozený XXX
bytem XXX
4. XXX XXX, narozený XXX
bytem XXX
všichni zastoupeni advokátem XXX XXX XXX
sídlem XXX

o spor o dědické právo

Shodu s prvopisem potvrzuje Věra Kunzová.

takto:

I. **Určuje se**, že žalobce je **účastníkem** řízení o pozůstalosti vedeného Okresním soudem v Bruntále pod sp. zn. 22 D 13/2017 jako dědic zůstavitele na základě zákona.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. V žalobě podané dne 16. 3. 2022 žalobce uvedl, že mu Krajský soud v Ostravě usnesením č. j. 10 Co 257/2021-292 uložil, aby podal proti žalovaným žalobu na určení, že je účastníkem řízení o pozůstalosti vedeného Okresním soudem v Bruntále pod sp. zn. 22D 13/2017, a to jako dědic zůstavitele ze zákona. Toto řízení je vedeno o pozůstalosti po XXX XXX, zemřelém XXX. On je synem zůstavitele, žalovaní jsou sestrou, neteří a synovci a považují se za závětní dědice. Spor je tedy veden o platnost a případně výklad holografní závěti zůstavitele. Závěť ze dne XXX je napsána na kousku papíru vytrženém ze školního sešitu a obsahuje pouze strohý text: „Jedu na hřiby na motorce s XXX. Kdyby se mi něco stalo, všechno odkazuji své sestře XXX XXX a jejím dětem.“ Zůstavitel ji sepsal ve svých 46 letech, kdy ještě člověk běžně nebilancuje a závěť neseписuje. Z obsahu listiny a její formy je patrné, že šlo o žert nebo nadsázku a závěť je z toho důvodu neplatná pro nedostatek vážnosti vůle. Pokud by tomu tak nebylo, pak se podle logického výkladu obsahu závěti jedná o vůli podmíněnou případným úmrtím v daný den při konkrétní činnosti. Zůstavitel však zemřel až více než čtvrt století od sepsání listiny a proto nedošlo ke splnění dané podmínky. Jelikož se nejedná o podmínku nepřípustnou ani nemožnou a podmínku nelze ani považovat za pouhé vyjádření podnětu k sepsání závěti, je nutné k ní přihlídnout. To, že listina nepředstavuje závěť, kterou by zůstavitel mínil ve všeobecnosti povolat 1. žalovanou a její děti za své dědice, vyplývá i z jeho následného chování, protože o tomto svém záměru nikoho z rodiny neinformoval a závěť 1. žalované nebo jejím dětem nepředal. Pokud by zůstavitel opravdu chtěl svou sestru a její děti povolat za dědice, jako dlouholetý funkcionář národního výboru by to určitě učinil jiným, pochybnosti nevzbuzujícím způsobem.
2. Žalovaní s žalobou nesouhlasili a navrhli její zamítnutí. Uvedli, že k řešení sporu, zda předmětná závěť je podmíněným právním úkonem nebo zda text uvedený v závěti vyjadřuje pouhý podnět k pořízení závěti, by postačovalo právní posouzení již v pozůstalostním řízení. Až spor, zda předmětná závěť byla míněna vážně, musel být řešen ve sporném řízení. Žalobce však žádnými relevantními důkazy tvrzení o nevážnosti vůle neprokázal. Naopak žalovaní tvrdí, že zůstavitelova vůle byla vážná a text „jedu na hřiby na motorce s XXX“ je pouhým podnětem k pořízení závěti. K posouzení obsahu skutečné vůle pisatele závěti, jsou-li o ní pochybnosti, je třeba zjišťovat kromě slovního výkladu textu také všechny okolnosti, za nichž byl projev vůle učiněn a z toho dovodit skutečnou vůli zůstavitele. V této souvislosti jednou z rozhodujících okolností byl dlouhodobý negativní vztah žalobce k zůstaviteli, který se táhl od rozvodu manželství rodičů žalobce roku 1984. Další rozhodující okolností je to, že dne XXX na oslavě narozenin matky zůstavitele a 1. žalované, při odchodu z této oslavy, zůstavitel pronesl větu: „XXX, XXX nebude dědit nic, všechno dostaneš ty a tvoje děti.“ Zůstavitel zopakoval svůj záměr i při dalších rodinných setkáních například v roce XXX. To, že zůstavitel zamýšlel odkázat svou pozůstalost žalovaným, výslovně potvrdila také svědkyně XXX XXX. Tyto skutečnosti potvrzují, že závěť obsahuje pravou vůli zůstavitele. S ohledem na negativní chování žalobce vůči zůstaviteli neměl zůstavitel potřebu svou závěť změnit, odvolat či zničit a z toho logicky vyplývá, že závěť je platná.

Shodu s prvopisem potvrzuje Věra Kunzová.

3. Soud provedl dále popsané dokazování a při jeho hodnocení postupoval podle § 132 občanského soudního řádu, podle kterého důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.
4. Z usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 11. 2021, č. j. 10 Co 257/2021-292, soud zjistil, že žalobci bylo tímto usnesením podle § 1673 občanského zákoníku a § 170 zákona o zvláštních řízeních soudních uloženo, aby ve lhůtě dvou měsíců od právní moci usnesení podal u Okresního soudu v Bruntále proti žalovaným, jako dědicům ze závěti, žalobu na určení, že je účastníkem řízení o pozůstalosti vedeného u Okresního soudu pod sp. zn. 22D 13/2017 jako dědic zůstavitele na základě zákona. V odůvodnění usnesení se uvádí, že soud žalobce odkázal na sporné řízení za situace, kdy řešení sporu o dědické právo závisí na posouzení skutkových okolností, a to jako účastníka, jehož dědické právo se jeví jako nejslabší podle 1673 zákona o zvláštních řízeních soudních, podle kterého se pokládá za slabší dědické právo, u něhož je titulem dědění ze zákona. Usnesení nabylo právní moci 21. 1. 2022
5. Z dědického spisu sp. zn. 22 D 13/2017 soud zjistil, že je v jeho rámci projednáváno dědictví po XXX XXX, nar. XXX, který zemřel dne XXX.
6. Ze závěti soud zjistil, že je datována XXX, je rukou napsána na stránce linkovaného sešitu, obsahuje text: „Jedu na hřiby na motorce s XXX. Kdyby se mi něco stalo, všechno odkazuji své sestře XXX XXX a jejím dětem.“ a podpis XXX XXX.
7. Pravost listiny nebyla účastníky zpochybněna.
8. Z dotazníku ze dne XXX soud zjistil, že tohoto dne byl zůstavitel přijat do psychiatrické léčebny v Opavě. Předtím byl od XXX v nemocnici v Krnově.
9. Z korespondence předložené žalovanými soud zjistil, že 1. žalovaná napsala žalobci pět dopisů, datovaných 28. 2. 2011, 7. 11. 2011, 20. 12. 2011, 17. 2. 2012, 14. 11. 2012. V těchto dopisech 1. žalovaná popisuje zdravotní stav zůstavitele jako velmi špatný, uvádí, že je zůstavitel od 10. 10. 2011 v domově důchodců, který je nutné platit, nezbyvají mu proto finance na placení bytu, se kterým bude nutno nějak naložit, uvádí, že musela požádat o opatrovnictví. V dopisech se opakuje, že zůstavitel se o žalobce staral, alespoň finančně, hodně se nadřel, žalobce by se o něho měl začít zajímat, měl by ho pochopit a odpustit mu, a to přesto, že zůstavitel pil a jeho manželství s matkou žalobce se rozpadlo.
10. V dopisech ze dne 28. 2. 2011, 7. 11. 2011 a 17. 2. 2012 žalovaná píše o tom, že žalobce je přímý dědic zůstavitele, a píše například také, že je zvědavá, kdyby se se zůstavitelem něco stalo, zda žalobce bude i dále nevšimavý a nebude ho zajímat dědictví za prodaný byt.
11. Z podacích lístků soud zjistil, že 1. žalovaná tyto dopisy poslala žalobci doporučeně.
12. Z rozsudku Okresního soudu v Bruntále ze dne 17. 9. 2012, č. j. XXX, a z usnesení Okresního soudu v Bruntále ze dne 22. 11. 2012, č. j. XXX, soud zjistil, že zůstavitel byl zbaven způsobilosti k právním úkonům, jeho opatrovníci byla jmenována 1. žalovaná.
13. Z protokolu u jednání před soudním komisařem ze dne 18. 12. 2017 soud zjistil, že 1. žalovaná zde uvedla, že nevěděla o existenci závěti, kterou našla až po smrti zůstavitele. Uvedla také, že zůstavitel nikdy nemluvil o závěti. Při návštěvě maminky v roce 2006 zůstavitel pronesl: „XXX, XXX nedostane nic, ty budeš dědit.“
14. Svědek XXX XXX vypověděl, že do roku 1985 byl zůstavitel jen jeho strýcem, od roku 1985 byl jeho otčímem, protože žil sedm let s jeho matkou. Zůstavitel byl kvartální piják, vydržel být půl roku úplně střízlivý, potom pil i dva měsíce v kuse. Proč se rozpadlo jeho manželství s matkou

Shodu s prvopisem potvrzuje Věra Kunzová.

žalobce, neví, byl tehdy ještě malý. Žalobce zůstavitele nenavštěvoval, ale několikrát se viděli u matky zůstavitele. On žil se zůstavitelem v jedné domácnosti až do matčiny smrti v roce 1991. I poté byly mezi nimi dobré vztahy, navštěvovali se, a to i když byl zůstavitel v nemocnici. V domově důchodců ho ještě několikrát viděl, ale zůstavitel ho už nepoznával. Jeho syna XXX bral zůstavitel jako svého vnuka, pomáhal s péčí o něho.

15. Svědek dále vypověděl, že se před ním zůstavitel opakovaně vyjadřoval o tom, komu by chtěl po své smrti přenechat svůj majetek. Někdy říkal, že všechno dá XXX, v jiném okamžiku říkal jasně, že byt bude žalobcův. XXX se narodil v roce 1997, zůstavitel s ním byl v pravidelném kontaktu asi do roku 2005, protože ho vyzvedával ze školky, tehdy o tom, že všechno nechá XXX, mluvil hodně. Jindy zase mluvil o žalobci, když si z něho svědek utahoval, že byt bude přece od XXX, odpověděl, že to bude tak nebo tak. Zmiňoval oba dva. Mluvil takto opakovaně, a to i v době před nástupem do nemocnice.
16. Že by se před ním někdy zůstavitel zmínil o tom, že by chtěl majetek odkázat 1. žalované, svědek popřel.
17. Výpověď tohoto svědka soud posoudil jako zcela důvěryhodnou, protože svědek je osobou nezaujatou, na výsledku řízení nemá žádný osobní zájem a vypovídal jasně bez jakýchkoliv rozporů.
18. 1. žalovaná vypověděla, že se scházeli se zůstavitelem u jejich matky, zůstavitel jí tam vždycky říkal, že po něm bude dědit, protože v ní cítil zázemí. Mezi žalobcem a zůstavitelem byl velmi špatný vztah, žalobce jím v podstatě pohrdal a nebavil se s ním. Zůstavitele to uráželo. Za přítomnosti jejího syna, 4. žalovaného, zůstavitel mluvil o tom, že ona bude dědit, když odcházel z oslavy 70. narozenin jejich matky, bylo to v červenci 1991. Závěť našla při vyklízení bytu zůstavitele, k čemuž došlo ještě před jeho úmrtím v souvislosti s nastěhováním první nájemnice paní XXX do bytu zůstavitele. Žalobci o závěti neříkala ani nepsala, řekla o tom XXX XXX.
19. 1. žalovaná nedokázala vysvětlit, proč v rámci projednávání dědictví uvedla do protokolu, že jí zůstavitel řekl, že bude dědičkou, právě v roce 2006. Rovněž nedokázala vysvětlit, proč v rámci dědického řízení uvedla, že závěť našla až po smrti zůstavitele.
20. Svědek XXX XXX potvrdil, že mu 1. žalovaná sdělila, že našla nějaký papírek a že je na něm napsáno něco ve smyslu, že kdyby se zůstavitel nevrátil, že zdědí jeho byt. Trval na tom, že se tak stalo po smrti zůstavitele.
21. 4. žalovaný vypověděl, že když zůstavitel odcházel z oslavy matčiny sedmdesátky, na chodbě 1. žalované řekl, že žalobce nedostane nic, dědit bude 1. žalovaná. On sám nevnímal v rodině zůstavitele nějaké problémy, proto ho to šokovalo. Bylo mu tehdy 16 let.
22. Výpověď žalovaných soud musel hodnotit s přihlédnutím k tomu, že mají na věci eminentní zájem. U 4. žalovaného navíc vzbuzuje pochybnosti, že si událost, o které vypovídal, pamatoval 20 let, přesto, že mu v té době bylo pouhých 16 let. U 1. žalované pak nebylo možné přehlédnout, že svou výpověď zřejmě účelově měnila, když nedokázala vysvětlit rozpory ve své výpovědi v tomto řízení a v rámci dědického řízení. Neodpovídá také její sdělení, že jí zůstavitel sděloval, že bude dědičkou již v roce 1991, s obsahem dopisů z let 2011 a 2012, ve kterých opakovaně uváděla, že jediným dědicem je žalobce. Že by žalování vysloveně lhali, však zjištěno nebylo.
23. Svědkyně XXX XXX vypověděla, že zůstavitele znala, protože s ním spolupracovala a byl to i její soused. Uvedla, že zůstavitel na chatě při hraní volejbalu řekl, že byt odkáže 1. žalované. Nejprve uváděla, že takto zůstavitel mluvil opakovaně, nakonec ale uvedla, že se tak stalo pouze jednou. Vypověděla, že zůstavitel s 1. žalovanou měli krásný vztah, že se o něho 1. žalovaná starala ještě, když byl doma, a pravidelně ho navštěvovala i v domově důchodců. Nakonec při její výpovědi vyšlo najevo, že informace čerpala od sousedů a sestřičky, sama ohledně toho, že se 1. žalovaná

Shodu s prvopisem potvrzuje Věra Kunzová.

starala o zůstavitele, pokud byl doma, neví nic, v domově důchodců viděla 1. žalovanou jednou. Ohledně vztahu zůstavitele a žalobce uvedla, že byl špatný, důvod rozvodu neznala. Dále uvedla, že 1. žalovaná obešla všechny kamarády a nikdo jí nevěřil, že se o bratra starala, proto k ní zašla na kávu, přitom jí 1. žalovaná ukázala závět' a ona jí potom nabídla, že půjde svědčit.

24. Výpověď této svědkyně posoudil soud jako zcela nedůvěryhodnou, když svědkyně jednak vypovídala zmateně, dále hovořila v podstatě jen o věcech z doslechu a navíc celou věc před svou výpovědí probírala s 1. žalovanou a byla jí dokonce 1. žalovanou předestřena projednávání závět'. Z její výpovědi proto soud nemohl převzít žádné relevantní poznatky.
25. Z provedeného dokazování vzal soud za prokázaný tento skutkový stav věci:
26. V manželství zůstavitele a matky žalobce vznikly problémy, na nichž měl zřejmě podíl sklon zůstavitele k požívání alkoholických nápojů. Rozvedli se v době, kdy byl žalobce ještě malý. Mezi žalobcem a zůstavitelem pak zůstaly napjaté vztahy, zejména ze strany žalobce, který se odmítal se zůstavitelem stýkat. Po dobu několika let až do roku 1991, kdy zemřela, žil zůstavitel s matkou svědka XXX XXX a podílel se na péči o XXX. V červenci 1991 proběhla oslava narozenin matky zůstavitele a 1. žalované. V roce 1992 napsal zůstavitel do linkovaného sešitu závět', ve které uvedl, že jede na hřiby na motorce s XXX, kdyby se mu něco stalo, všechno odkazuje své sestře XXX XXX a jejím dětem. Tuto závět' nikomu neukázal ani o ní konkrétně s nikým nehovořil. XXX XXX a zůstavitel měli spolu dobré vztahy, které přetrvaly až do smrti zůstavitele. Zůstavitel pomáhal s péčí o syna XXX XXX XXX, dokud chodil do školky. Již v té době říkával XXX XXX, že jeho dědicem bude právě XXX nebo žalobce. Takto se před XXX XXX vyjadřoval opakovaně po celou dobu, i v době před hospitalizací. O tom, že by měli dědit žalovaní, se před XXX XXX nikdy nezmněl. V únoru 2011 byl zůstavitel hospitalizován nejprve v krnovské nemocnici, poté v psychiatrické léčebně v Opavě a od října 2011 žil v domově důchodců. Koncem roku 2012 byl zbaven způsobilosti k právním úkonům a jeho opatrovníci byla jmenována 1. žalovaná. 1. žalovaná o zůstavitele projevovala zájem, od února 2011 do listopadu 2012 napsala žalobci pět dopisů, ve kterých ho informovala o situaci zůstavitele, vyzývala ho k usmíření a žádala ho o řešení problémů s bytem zůstavitele. Ve třech těchto dopisech uvedla, že by se žalobce měl o zůstavitele zajímat, protože je jeho jediným přímým dědicem. Ještě před jeho smrtí, pronajala 1. žalovaná byt zůstavitele. Zůstavitel zemřel 17. 12. 2016. V rámci dědického řízení předložila 1. žalovaná předmětnou závět'.
27. Pokud jde o otázku, zda se zůstavitel vyjadřoval o tom, že žalovaní budou jeho dědici, tato nebyla dostatečně prokázána. Vypovídali tak pouze účastníci, mající zájem na výsledku sporu, a nedůvěryhodná svědkyně. Nelze navíc přehlédnout skutečnost, že 1. žalovaná ve třech dopisech z roku 2011 a 2012 psala žalobci, že je jediným přímým dědicem zůstavitele, což je zcela v rozporu s tím, že by byla informována o tom, že dědičkou jsou ona a ostatní žalovaní.
28. Přesto ale nelze říci, že by tato informace byla zcela jistě nepravdivá. Ani toto prokázáno nebylo.
29. Pokud jde o okolnosti sepsání závětí, zde soud musel vycházet pouze ze znění samotné závětí, že se tak stalo před tím, než se zůstavitel vydal na motorce se známým na hřiby. Jiné informace v tomto směru nebyly v průběhu řízení zjištěny.
30. Ani otázka, jak mnoho 1. žalovaná pečovala o zůstavitele, nebyla prokázána, každopádně zjištěno bylo, že se o něho zajímala a jeho záležitosti v souvislosti s onemocněním a hospitalizací řešila.
31. Nezodpovězena zůstala také otázka, kdy 1. žalovaná našla závět', zda to bylo před nebo po smrti zůstavitele. Každopádně bylo zjištěno, že po nalezení závětí o tom informovala XXX XXX, nikoliv však žalobce.
32. Zodpovězení žádné z nevyjasněných otázek ale nebylo pro končené posouzení věci podstatné.

Shodu s prvopisem potvrzuje Věra Kunzová.

33. V rámci právního hodnocení věci soud nejprve konstatoval, že žalobce dodržel lhůtu, kterou mu pro podání žaloby uložil Krajský soud v Ostravě ve svém usnesení č. j. 10 Co 257/2021-292.
34. Krajský soud rozhodoval podle
- § 1672 občanského zákoníku, podle kterého uplatňuje-li právo na dědictví více osob a odporují-li si, odkáže soud toho z dědiců, jehož právní důvod je slabší, aby své právo uplatnil žalobou.
  - § 1673, odst. 1 občanského zákoníku, podle kterého proti dědici, který se opírá o závěť nepopřanou co do pravosti, se odkáže k podání žaloby každý zákonný dědic.
  - § 169, odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních, podle kterého závisí-li vyřešení sporu o dědické právo na právním posouzení pouze takových skutečností, které jsou mezi dědici nesporné, soud usnesením rozhodne, s kterými účastníky bude nadále jednáno a kterým z účastníků se účast v řízení ukončuje.
  - § 170 zákona o zvláštních řízeních soudních, podle kterého v případě, že pro vyřešení sporu o dědické právo je třeba prokázat skutečnosti, které jsou mezi dědici sporné, soud usnesením odkáže toho z účastníků, jehož dědické právo se jeví se zřetelem k okolnostem případu jako nejslabší, aby své právo uplatnil žalobou; k podání žaloby určí lhůtu, která nesmí být kratší než 2 měsíce.
35. Žaloba, na kterou krajský soud žalobce odkázal, je určovací žalobou, u níž naléhavý právní zájem vyplývá z právního předpisu a žalobce nemusí naléhavý právní zájem prokazovat.
36. Pozůstalostní soud je povinen ve výroku usnesení, jímž toho z účastníků, jehož dědické právo se jeví se zřetelem k okolnostem případu jako nejslabší, odkazuje na sporné řízení, poučit o správné formulaci žalobního návrhu (nález I. ÚS 467/04).
37. Nutno dodat, že soud v řízení o určení dědického práva není vázán žádným v odůvodnění rozhodnutí vyjádřeným názorem soudu, který rozhodoval o odkázání sporného dědice na civilní řízení.
38. V dané věci vznikl spor o platnost a výklad holografické závěti ze dne XXX.
39. Při zodpovězení otázky, kterou právní úpravu je potřeba na posouzení dané věci aplikovat, soud vycházel z
- § 3069 občanského zákoníku, podle kterého se při dědění použije právo platné v den smrti zůstavitele a
  - § 3070, podle kterého zemřel-li zůstavitel po dni nabytí účinnosti tohoto zákona a odporuje-li jeho pořízení pro případ smrti právním předpisům účinným v době, kdy bylo učiněno, považuje se za platné, vyhovuje-li tomuto zákonu. Totéž platí o dovětku i o vedlejších doložkách v pořízení pro případ smrti, pokud jim právní předpisy účinné v době, kdy byly dovětek nebo pořízení pro případ smrti učiněny, odnímají právní následky, anebo je prohlašují za neplatné.
40. Žalobce napadl závěť nejprve z důvodu její absolutní neplatnosti podle § 37 starého občanského zákoníku, a to pro absenci vážnosti vůle, kdy tvrdil, že závěť byla sepsána v žertu. V řízení však nebyly provedeny ale ani navrženy žádné důkazy, které by směřovaly k prokázání toho, že by zůstavitel nemyslel závěť vážně. Tato holografická závěť obsahuje všechny náležitosti platné závěti a sama o sobě neobsahuje nic, co by svědčilo o žertu, a to včetně skutečnosti, že byla napsána do obyčejného linkovaného sešitu. Soud proto vycházel z toho, že vůle zůstavitele při sepisu závěti byla vážná a závěť je z tohoto hlediska platná.

41. Další námitkou žalobce vůči dědickému právu žalovaných byl výklad obsahu závěti, kdy podle žalobce jde o právní jednání podmíněné tím, že jeho následky nastanou pouze v případě úmrtí zůstavitele při konkrétní vyjízdě.
42. Žalovaní sice namítali, že k řešení této otázky by postačovalo právní posouzení již v pozůstalostním řízení, neměla by proto být předmětem posuzování ve sporném řízení, žalovaní však opomněli, že platná výkladová pravidla projevu vůle, jak budou popsána níže, vyžadují skutková zkoumání okolností, které projevu vůle předcházely a které po něm následovaly.
43. Starý občanský zákoník formuloval pravidla pro výklad projevu vůle v § 35, odst. 2, podle kterého právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.
44. Ustanovení § 35 stanovilo obecná výkladová pravidla, upřesněná praxí způsobem, který našel odraz v platné judikatuře. Podle něho výklad začíná u slovního vyjádření projevu vůle. Význam slov je třeba posoudit zejména dle jejich smyslu v běžné řeči. Slova se nesmí vytrhávat a zkoumat izolovaně. Je nutno přihlížet k celku. Jednotlivá slova mohou nabývat dle svého postavení ve větě nebo ve vazbě k jiným slovům různých významů. Proto je při výkladu třeba dbát na vnitřní souvislost textu (gramatický výklad) a na systematické začlenění slovního sdělení do celkových souvislostí (systematický výklad). Přihlížet je nutno i k okolnostem, které projev vůle provázejí, tedy k tomu, co právnímu jednání předcházelo a k následnému chování zúčastněných osob.
45. Nový občanský zákoník v § 1494, odst. 2 uvádí, že závěť je třeba vyložit tak, aby bylo co nejvíce vyhověno vůli zůstavitele. Slova použitá v závěti se vykládají podle jejich obvyklého významu, ledaže se prokáže, že si zůstavitel navykl spojovat s určitými výrazy zvláštní, sobě vlastní smysl.
46. Pro výklad obsahu závěti platí také pravidla platná pro výklad všech právních jednání, jak vyplývají z § 556, odst. 2 nového občanského zákoníku, podle kterého se při výkladu projevu vůle přihlédne k tomu, co právnímu jednání předcházelo, i k tomu, jak strany následně daly najevo, jaký obsah a význam právnímu jednání přikládají.
47. Přitom podle § 574 nového občanského zákoníku na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné.
48. Podle citované právní úpravy soud nejprve hodnotil slovní vyjádření vůle zůstavitele v předmětné závěti z hlediska jazykového a systematického, a to podle obvyklého významu samotných slov a jejich vzájemného propojení a vnitřní souvislosti.
49. Závěť je strohá, obsahuje pouze dvě věty:

„Jedu na hřiby na motorce s XXX. Kdyby se mi něco stalo, všechno odkazuji své sestře XXX XXX a jejím dětem.“
50. Obě věty na sebe obsahově i logicky navazují. Sdělení neobsahuje žádný slovní balast, je tedy zřejmé, že každé slovo v něm má svůj význam.
51. Jedu na hřiby – kdyby se mi něco stalo – všechno odkazuji sestře.
52. Stejným způsobem se vyjadřujeme denně se zcela jasným a všem srozumitelným významem.

„Jdu nakoupit. Pokud něco zapomenu, budu se muset vrátit.“

„Neberu si deštník. Když bude pršet, zmoknu.“

„Neučil jsem se. Kdybych byl vyvolaný, dostanu pětku.“

53. I v těchto případech jde o věty, které mohou fungovat samostatně, z jejich spojení je však zcela zřejmé, že patří obsahově k sobě a vyjadřují jednu komplexní myšlenku.
54. Prostým jazykovým výkladem podle obvyklého významu slov a jejich spojení je proto nutné dospět k závěru, že zůstavitelova vůle byla vyřešit situaci jeho vyjížděky a jen pro případ, že by se mu na vyjížděce něco stalo, pojednat o majetku.
55. Při výkladu projevu vůle je však potřeba přihlídnout i k dalším faktorům, a sice okolnostem, které mu předcházely a které následovaly. Je totiž možné, že se zůstavitel v závěti pouze špatně vyjádřil, že ve skutečnosti chtěl pojednat o svém majetku bez ohledu na to, kdy k jeho úmrtí dojde, a že zmínka o vyjížděce s XXX byla skutečně pouhým vyjádřením pohnutky k sepsání závěti, jak to tvrdili žalovaní. Dodatečně zjištěné okolnosti, pokud by tuto verzi potvrdily, by mohly pouhý jazykový a systematický výklad textu závěti posunout do zcela jiné roviny.
56. Pokud jde o okolnosti sepsání závěti, zde soud může vycházet pouze ze znění samotné závěti. Zůstavitel se chystal na vyjížděku, která ho zřejmě znejistila a vzbudila v něm pocit, že by se mu na ní mohlo něco stát. Nic více o okolnostech porízení závěti zjištěno nebylo.
57. Pokud jde o následné chování zůstavitele, pak zde bylo provedeno několik důkazů.
58. Provedené dokazování však pro žalované příznivý výklad obsahu předmětné závěti nepotvrdilo. Zůstavitel se v době po sepsání závěti nikdy nechoval způsobem, kterým by dal najevo, že sepsal závět' a že v ní žalované bez jakýchkoliv podmínek ustanovil svými dědici. Zůstavitel především závět' nikomu neukázal, nikomu se o ní nezmínil, nikomu ji nepředal, nikomu nikdy neřekl, že vůbec sepsal závět'. Je pravdou, že hovořil o tom, kdo zdědí jeho majetek, respektive byt, takže je jasné, že o těchto věcech přemýšlel. Ovšem hovořil o tom neurčitě a sliboval majetek různým osobám. To, že člověk slibuje dědictví více lidem, vždy podle konkrétní situace a aktuálního rozpoložení, přitom není zcela ojedinělé chování. Prokázáno důvěryhodnou výpovědí XXX XXX bylo, že zůstavitel sliboval dědictví synovi XXX XXX, ale mluvil také o tom, že vše získá žalobce. Oba případy mají svou logiku a opodstatnění. K synovi XXX XXX měl zůstavitel pěkný vztah, ale přirozené by bylo také, pokud by si přál, aby jeho majetek zdědil jeho syn, pokrevní potomek, kterého měl jistě také velmi rád, i když vztahy mezi nimi nebyly dobré. Je možné, že odkázání majetku skutečně sliboval i 1. žalované, ale z jejich dopisů žalobci je zřejmé, že šlo spíše o vágní sliby, ze kterých nenabyla přesvědčení, že by to skutečně udělal. Každopádně tímto svým jednáním a přísliby dědictví více osobám dal zůstavitel jasně najevo, že o dědictví dosud nebylo pojednáno, že je to otevřená otázka a že o sepsání nepodmíněné závěti nanejvýš uvažuje a nikoliv, že by ji již sepsal. Předmětnou závět' tedy zcela jasně nepovažoval za listinu, kterou by bylo jeho dědictví vyřešeno a kterou by vyjádřil svou obecnou nepodmíněnou vůli k povolání žalovaných za dědice. Skutečnost, že se případně 1. žalovaná o zůstavitele starala, pak za těchto okolností nehraje relevantní roli a dědické právo žalovaných neprokazuje.
59. Souhrnem lze tedy říci, že výkladem předmětné závěti bylo zjištěno, že šlo o podmíněné právní jednání, kdy k tomu, aby nastoupily účinky závěti, bylo nutné, aby k úmrtí zůstavitele došlo na vyjížděce dne 3. 7. 1992.
60. Sjednání podmínky v závěti nevylučoval starý občanský zákoník a výslovně ji umožňuje nový občanský zákoník v § 1551, odst. 1, podle kterého zůstavitel může uvést v závěti podmínku, doložení času nebo příkaz (vedlejší doložka v závěti). Občanský zákoník rovněž uvádí případy, pro které je vedlejší doložka v závěti neplatná, a to v § 1552 a v § 1563, o žádný ze zde uvedených případů se však v dané věci nejedná.

61. Protože podmínka v závěti nebyla naplněna, účinky závěti nenastaly a žalovaní se dědici zůstavitele nestali. V tom případě nastupuje dědění ze zákona, kdy jediným dědicem je žalobce jako syn zůstavitele. Proto bylo žalobě v celém rozsahu vyhověno.
62. Na náhradu nákladů řízení by měl mít právo žalobce, který byl ve věci zcela úspěšný. Protože však žádnou náhradu nákladů řízení nežádal, rozhodl soud, že toto právo nemá žádný z účastníků.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání do 15ti dnů ode dne jeho doručení, písemně ve třech vyhotoveních, prostřednictvím zdejšího soudu ke Krajskému soudu v Ostravě.

Krnov 17. února 2023

Mgr. Eva Daříčková v. r.
samosoudkyně